

**ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ДАНИЛА ГАЛИЦЬКОГО
КАФЕДРА ПСИХІАТРІЇ, ПСИХОЛОГІЇ ТА СЕКСОЛОГІЇ**

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Перший проректор з
науково-педагогічної
роботи

доцент Ірина СОЛОНИНКО



«23» 07 2023р.

**РОБОЧА НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА ДИСЦИПЛІНИ
ВБ 1.15 «Етичні проблеми в медицині»
(вибіркова дисципліна)**

**підготовки фахівців другого (магістерського) рівня
вищої освіти
кваліфікації освітньої «Магістр стоматології»
кваліфікації професійної «Лікар стоматолог»
галузі знань 22 «Охорона здоров'я»
спеціальності 221«Стоматологія»**

Обговорено та ухвалено
на засіданні кафедри психіатрії,
психології та сексології
Протокол № 9
від «4» травня 2023 р.
Завідувач кафедри
Професор Ростислав
БІЛОБРИВКА

Затверджено
профільною методичною комісією з
терапевтичних дисциплін
Протокол № 3
від «4» травня 2023 р.
Голова профільної методичної
комісії
Професор Олена РАДЧЕНКО

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ:

Білобровка Р. І. завідувач кафедри психіатрії, психології та сексології Львівського національного медичного університету імені Данила Галицького, доктор медичних наук, професор;

Плевачук О. Ю. доцент кафедри психіатрії, психології та сексології Львівського національного медичного університету імені Данила Галицького, кандидат медичних наук

Карпінська Р. І. доцент кафедри психіатрії, психології та сексології Львівського національного медичного університету імені Данила Галицького, кандидат медичних наук

РЕЦЕНЗЕНТИ :

Негринч Т. І. – доктор медичних наук, професор, завідувач кафедри неврології Львівського національного медичного університету імені Данила Галицького

Ришковська Н.О. - доцент кафедри психіатрії і психотерапії ФПДО Львівського національного медичного університету імені Данила Галицького, кандидат медичних наук.

ВСТУП

Програма вивчення навчальної дисципліни «Етичні проблеми в медицині» складена відповідно до Стандарту вищої освіти *другого (магістерського) рівня* галузі знань 22 «Охорона здоров'я» з спеціальності 221 – «Стоматологія» освітньої програми *магістра* стоматології.

Опис навчальної дисципліни (анотація)

На етапі формування студента як майбутнього лікаря, важливим завданням, яке стоїть перед викладачами вищих медичних навчальних закладів, подати студенту не лише медичні знання, а й навчити спілкуватися з пацієнтом. Навчальна дисципліна «Етичні проблеми в медицині» є теоретичним фундаментом побудови майбутньої успішної взаємодії лікаря та пацієнта і надає можливість студентам не тільки оволодіти системою психологічних знань, а й забезпечує формування на цій основі психологічних вмінь, що є одним з важливих елементів у професійній підготовці та професійній діяльності фахівця; сприяє вирішенню та осмисленню найбільш ефективних методів впливу на особистість хворого. Поточна навчальна діяльність студентів контролюється на практичних заняттях у відповідності з конкретними цілями. Застосовуються такі засоби діагностики рівня підготовки студентів: тестування, письмова або усна відповідь на контрольні питання, розв'язування ситуаційних задач і трактування та оцінка їх результатів, контроль практичних навичок. Підсумковий контроль знань студентів здійснюється по завершенню вивчення дисципліни заліком. Організація навчального процесу здійснюється за вимогами Європейської кредитно-трансферної системи.

Структура навчальної дисципліни	Кількість кредитів, годин, з них			СРС	Рік навчання семестр	Вид контролю
	Всього	Аудиторних				
		Лекцій (годин)	Практичних занять (год.)			
Назва дисципліни: Етичні проблеми в медицині Змістовий розділ 1	2кредита / 60год.	-	20	40	3 курс (V – VI семестри)	залік

Предметом вивчення навчальної дисципліни є основні психологічні положення, механізми, форми процесу спілкування та індивідуально-психологічні відмінності особистості, що проявляються у професійному спілкуванні.

Міждисциплінарні зв'язки. Навчальна дисципліна «Етичні проблеми в медицині» базується на вивченні студентами філософії, соціології, біоетики, закладає основи вивчення студентами медичної психології, соціальної психології, культурології, соціології, соціальної медицини і організації охорони здоров'я, а також ряду клінічних дисциплін, що передбачає інтеграцію з ними.

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

1.1. **Метою викладання** вибіркової дисципліни є активне сприяння гуманізації медицини на основі формування світоглядних цінностей поваги та любові до людини, засвоєння аспектів етичної моделі біоетики, поглиблення знань тих, хто цікавиться питаннями моралі, також реалізація гуманістичного потенціалу біоетики, як науки, виховання у студентів-медиків, принципи цінності та гідності людського життя від зачаття до природної смерті.

1.2. **Основними завданнями** є розуміння основних принципів медичної етики та деонтології та формування позиції щодо неоднозначних питань в галузі практичної медицини та медичних наукових досліджень.

В результаті вивчення дисципліни «Етичні проблеми в медицині» студент **повинен знати:**

- Етичні принципи діяльності фахівця в практичній медицині, а саме в стоматології;
- Знання та уміння для реалізації професійної діяльності у соціальній взаємодії, заснованій на гуманістичних та етичних засадах;
- Ідентифікацію майбутньої професійної діяльності як соціально значущої для здоров'я людини;
- Знати законодавчі документи, які регулюють відносини між суб'єктами у сфері охорони здоров'я на рівні держави та міжнародному рівні, виховання глибокої переконаності в необхідності неухильного дотримання етичних і моральних норм, правил і принципів у своїй практичній діяльності в стоматології;
- Здійснювати професійне спілкування сучасною українською літературною мовою, використовувати навички успішної комунікації у ведення дискусії;
- Біоетичні принципи проведення наукових досліджень в медичній сфері, особливості проведення досліджень в стоматології;

В результаті вивчення дисципліни «Етичні проблеми в медицині» студент **повинен вміти:**

- Вміти аргументувати інформацію для прийняття рішень, нести відповідальність за них у стандартних і нестандартних професійних ситуаціях;
- Дотримуватися принципів деонтології та етики у професійній діяльності лікаря стоматолога;
- Формувати повагу до життя та гідності здорової і хворої людини дитини, інтереси людини завжди повинні враховуватися та цінуватися, ставитися вище від інтересів науки;
- Дотримуватися норм етичної комунікації у професійній взаємодії з колегами, керівництвом, ефективно працювати у команді;
- Аналізувати інформацію, отриману в результаті наукових досліджень, узагальнювати, систематизувати й використовувати її у професійній діяльності;
- Ідентифікувати та аналізувати конфліктні ситуації, що виникають на стику медицини, біології, філософії та юриспруденції, та визначати конкретні шляхи їхнього розв'язання.

1.3. **Компетентності та результати навчання**, формуванню яких сприяє дисципліна «Етичні проблеми в медицині»

Згідно з вимогами Стандарту вищої освіти України для другого (магістерського) рівня вищої освіти дисципліна «Етичні проблеми в медицині» забезпечує набуття студентами наступних **компетентностей:**

- інтегральна:

Здатність розв'язувати складні задачі і проблеми у галузі охорони здоров'я за спеціальністю «Стоматологія» у професійній діяльності або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог.

- загальні:

- ЗК.1.** Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
- ЗК.2.** Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.
- ЗК.3.** Здатність застосовувати знання у практичній діяльності.
- ЗК.4.** Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.
- ЗК.6.** Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.
- ЗК.7.** Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.
- ЗК.8.** Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.
- ЗК.9.** Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.
- ЗК.10.** Здатність бути критичним і самокритичним.
- ЗК.11.** Здатність працювати в команді.
- ЗК.12.** Прагнення до збереження навколишнього середовища.
- ЗК.13.** Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.

ЗК.14.Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК.15.Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

- спеціальні (фахові, предметні):

ФК.1. Спроможність збирати медичну інформацію про пацієнта і аналізувати клінічні дані.

ФК.2.Спроможність інтерпретувати результат лабораторних та інструментальних досліджень.

ФК.3. Спроможність діагностувати: визначати попередній, клінічний, остаточний, супутній діагноз, невідкладні стани.

ФК.11.Спроможність до визначення тактики, методів та надання екстреної медичної допомоги.

ФК.13. Спроможність оцінювати вплив навколишнього середовища на стан здоров'я населення (індивідуальне, сімейне, популяційне).

ФК.14. Спроможність ведення нормативної медичної документації.

ФК.15.Опрацювання державної, соціальної та медичної інформації.

ФК.17. Спроможність до правового забезпечення власної професійної діяльності.

ФК.18. Спроможність надавати домедичну допомогу за протоколами тактичної медицини

Матриця компетентостей

№	Компетентності	Знання	Уміння	Комунікація	Автономія та відповідальність
Інтегральна компетентність					
Здатність розв'язувати складні задачі і проблеми у галузі охорони здоров'я за спеціальністю «Стоматологія» у професійній діяльності або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог.					
Загальні компетентності					
1	Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.	Знати способи аналізу, синтезу у та подальшого сучасного навчання	Вміти проводити аналіз інформації, приймати обґрунтовані рішення, вміти придбати сучасні знання	Встановлювати відповідні зв'язки для досягнення цілей.	Нести відповідальність за своєчасне набуття сучасних знань.
2	Знання розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності	Мати глибокі знання із структури професійної діяльності.	Вміти здійснювати професійну діяльність, що потребує оновлення та інтеграції знань.	Здатність ефективно формувати комунікаційну стратегію у професійній діяльності	Нести відповідальність за професійний розвиток, здатність до подальшого професійного навчання з високим рівнем автономності.

3	Здатність застосовувати знання в практичній діяльності	Мати спеціалізовані концептуальні знання, набуті у процесі навчання.	Вміти розв'язувати складні задачі і проблеми, які виникають у професійній діяльності.	Зрозуміле і недвозначне донесення власних висновків, знань та пояснень, що їх обґрунтовують, до фахівців та нефахівців.	Відповідати за прийняття рішень у складних умовах
4	Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.	Мати досконалі знання державної мови	Вміти застосовувати знання державної мови, як усно так і письмово	Використовувати при фаховому та діловому спілкуванні та при підготовці документів державну мову.	Нести відповідальність за вільне володіння державною мовою, за розвиток професійних знань.
6	Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій	Мати глибокі знання в галузі інформаційних і комунікаційних технологій, що застосовуються у професійній діяльності	Вміти використовувати інформаційні та комунікаційні технології у професійній галузі, що потребує оновлення та інтеграції знань.	Використовувати інформаційні та комунікаційні технології у професійній діяльності	Нести відповідальність за розвиток професійних знань та умінь.
7	Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.	Здатність проводити пошук джерел з допомогою інформаційних технологій	Вміти використовувати інформаційні технології та володіти навиками пошуку у наукометричних базах	Використовувати інформаційні технології у професійній діяльності	Нести відповідальність за інформацію з науково доказових джерел, достовірність інформації.
8	Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.	Знати види та способи адаптації, принципи дії в новій ситуації	Вміти застосувати засоби саморегуляції, вміти пристосовуватися до нових ситуацій (обставин) життя та діяльності.	Встановлювати відповідні зв'язки для досягнення результату.	Нести відповідальність своєчасне використання методів саморегуляції.
9.	Вміння виявляти,	Здатність наполегливо	Володіти професійними	Використовувати ефективні	Нести відповідальність

	ставити та вирішувати проблеми	виконувати професійні завдання та обов'язки	якостями та методами комунікації для виконання поставлених завдань та обов'язків	методи комунікації та менеджменту для вчасного та якісного виконання поставлених завдань та обов'язків	за наполегливість, вчасність та якість виконання поставлених завдань та обов'язків
10	Здатність бути критичним та самокритичним	Розуміти поняття критичного мислення	Вміти визначити межі своїх професійних можливостей, аналізувати лікарські помилки	Використовувати ефективні стратегії розвитку клінічного мислення, методи аналізу помилок	Брати відповідальність за результати виконаної роботи, визнавати та виправляти допущені помилки
11	Здатність працювати в команді.	Знати тактики та стратегії спілкування, закони та способи комунікативної поведінки.	Вміти обирати способи та стратегії спілкування для забезпечення ефективної командної роботи	Використовувати стратегії ефективного спілкування та міжособистісної взаємодії	Нести відповідальність за вибір та тактику способу комунікації
12	Прагнення до збереження навколишнього середовища.	Знати про фактори ризику забруднення довкілля, способи екологічного використання медичних матеріалів, правила утилізації використаних матеріалів	Вміти визначити фактори ризику забруднення довкілля, способи екологічного використання медичних матеріалів, дотримуватися правил утилізації використаних матеріалів	Використовувати рекомендації та алгоритми щодо екологічно безпечного використання медичних засобів	Нести відповідальність за збереження довкілля
13	Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.	Знати соціальні та громадянські права та обов'язки	Формувати громадянську позицію, вміти діяти відповідно до неї	Здатність доносити свою громадянську позицію, відстоювати свої переконання	Нести відповідальність за свої соціальні дії, діяти згідно законів, які регламентують рівні можливості для громадян суспільства
14	Здатність реалізувати свої права і	Знати свої соціальні та громадянські	Формувати свою громадянську	Здатність доносити свою громадянську	Нести відповідальність за соціальну та

	обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.	права та обов'язки	свідомість, діяти згідно принципів	та соціальну позицію	громадянську діяльність
15	Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.	Знати основи етики та деонтології, володіти знаннями про історію та закономірності і розвитку предметної області, знати основи здорового способу життя	Вміти застосовувати етичні та деонтологічні норми і принципи у професійній діяльності, застосовувати і професійні принципи здорового способу життя	Здатність проводити професійну діяльність на основі принципів етики та деонтології, проводити інформаційну на навчальну діяльність щодо пропагування здорового способу життя	Нести відповідальність щодо виконання етичних та деонтологічних норм і принципів у професійній діяльності, за підтримання власного фізичного та психічного здоров'я.
Спеціальні (фахові, предметні) компетентності					
1	Спроможність збирати медичну інформацію про пацієнта і	Мати спеціалізовані знання про психічний	Вміти застосовувати психометричні методики та	Ефективно формувати стратегію спілкування в	Нести відповідальність за якісне проведення

	аналізувати клінічні дані.	стан людини, знати методики та стандартні методи обстеження психічної сфери людини, її особистості, типи відношення до хвороби	опитувальники, проводити комплексне експериментально-психологічне обстеження. На основі результатів формувати уявлення про відношення пацієнта до хвороби та оцінювати ризики щодо досягнення ефективного комплаєнсу в лікуванні пацієнта.	процесі діагностики та лікування. Надавати психологічну підтримку та допомогу пацієнтові, ефективно комунікувати з оточенням пацієнта	клініко – психологічне обстеження пацієнта, за своєчасне оцінювання психологічного стану, попередження суїцидальних тенденцій, розпізнавання залежності, надання якісної психологічної допомоги важкокурабельним пацієнтам.
2	Спроможність інтерпретувати результат лабораторних та інструментальних досліджень.	Знання щодо інтерпретації опитувальників та методик, що застосовуються для психологічної діагностики	Вміння інтерпретувати результати методів щодо діагностики типів особистості, типів відношення до хвороби, реакцій на хворобу.	Встановлювати на основі результатів опитувальників тип відношення до хвороби, тип особистості (акцентуацію), тип реагування на хворобу	Нести відповідальність за якісне проведення дослідження та коректну інтерпретацію результатів та виведення висновків на їх основі
3	Спроможність діагностувати: визначати попередній, клінічний, остаточний, супутній діагноз, невідкладні стани.	Виділяти та ідентифікувати психологічні риси пацієнта та психологічні реакції пацієнта на хворобу.	Вміти застосовувати методики для оцінки психологічного стану пацієнта, ідентифікувати труднощі в комунікації з пацієнтом та його родичами	Визначати основні труднощі у комплаєнсу з пацієнтом на основі психологічних рис та реакцій на хворобу у пацієнта	Нести відповідальність за якісну оцінку психологічного стану пацієнта та можливість подальшого комплаєнсу
11	Спроможність до визначення тактики, методів та надання екстреної медичної допомоги.	Визначати стани, пов'язані з впливом надзвичайної ситуації, які потребують	Визначати алгоритм дій та стратегії спілкування при наданні допомоги у станах, пов'язаних з	Вміти застосовувати знання, що визначають комунікативні стратегії при спілкуванні з людиною, яка	Дотримуватися етичних та юридичних норм при спілкуванні та діагностуванні стану, який потребує невідкладної

		надання першої психологічної допомоги	впливом надзвичайної ситуації	опинилася в умовах надзвичайної ситуації та зазнала негативного впливу на психічний стан	психологічної допомоги пацієнта
13	Спроможність оцінювати вплив навколишнього середовища на стан здоров'я населення (індивідуальне, сімейне, популяційне).	Володіти знаннями про негативні фактори навколишнього середовища (в рамках біопсихосоціальної моделі психічних розладів) та їх вплив на стан психічного та соматичного здоров'я людини	Вміти визначати фактори навколишнього середовища, які мають безпосередній та опосередкований вплив на стан психічного та соматичного здоров'я людини та формують фактори ризику виникнення психічних та соматичних захворювань	Здатність до оцінки факторів впливу навколишнього середовища, зокрема психологічних факторів (булінг, домашнє насилля тощо) на психічний стан людини, оцінка можливості мінімізації цих факторів	Нести відповідальність за виявлення негативних факторів впливу навколишнього середовища на психічний та соматичний стан людини та зменшення впливу цих факторів
14	Спроможність ведення нормативної медичної документації.	Знання про способи ведення медичної документації в паперовому та електронному вигляді	Вміти заповнювати правильно вести медичну документацію	Здатність до правильного та своєчасного заповнення медичної документації згідно вимог	Нести відповідальність за виявлення помилок у медичній документації
15	Здатність до опрацювання державної, соціальної та медичної інформації.	Знати про особливості опрацювання різного виду медичної інформації, її аналіз	Вміти опрацювати і різні види інформації в лікувально-діагностичному процесі	Здатність до опрацювання та здійснення аналізу різного виду інформації в лікувально-діагностичному процесі	Нести відповідальність за якісне опрацювання та аналіз різного виду інформації в лікувально-діагностичному процесі
17	Спроможність до правового забезпечення власної професійної діяльності.	Знання правових основ здійснення професійної діяльності лікаря-	Вміти самостійно виконувати професійну діяльність, викладати свої погляди,	Здатність до добросовісного та відповідального виконання професійних обов'язків згідн	Нести юридичну відповідальність в процесі професійної діяльності

		стоматолога, юридичної відповідальності.	приймати власні рішення, використовувати інформаційні технології, дотримуючись юридичних норм	омедичних рекомендацій та протоколів, заснованих на науково-доказових дослідженнях	
18	Спроможність надавати домедичну допомогу за протоколами тактичної медицини	Знання про клінічні симптоми невідкладних станів, які потребують надання екстреної медичної допомоги пацієнту. Володіти знаннями про алгоритми надання невідкладної медичної та психологічної допомоги згідно клінічних протоколів	Визначати чіткий алгоритм дій надання невідкладної медичної та психологічної допомоги на основі клінічних ознак при невідкладних станах у психіатрії та наркології.	Здатність надавати невідкладну допомогу, дотримуючись клінічних рекомендацій та враховуючи індивідуальні особливості пацієнта.	Нести відповідальність за вчасне та якісне надання екстреної медичної допомоги згідно клінічних рекомендацій при невідкладних станах, дотримуючись етичних принципів

Результати навчання:

Інтегративні кінцеві програмні результати навчання, формуванню яких сприяє навчальна дисципліна.

Результати навчання для дисципліни.

Оволодіти сучасними знаннями щодо:

- Етичних принципів діяльності фахівця в практичній медицині;
- Можливості для реалізації професійної діяльності у соціальній взаємодії, заснованій на гуманістичних та етичних засадах;
- Деонтологічних принципів роботи лікаря стоматолога в професійному середовищі
- Знати законодавчі документи, які регулюють відносини між суб'єктами у сфері охорони здоров'я на рівні держави та міжнародному рівні, умов для неухильного дотримання етичних і моральних норм, правил і принципів у своїй практичній діяльності в стоматології;
- Особливостей професійного спілкування, використання навичок успішної комунікації у веденні дискусії;
- Біоетичних принципів проведення наукових досліджень в медичній сфері, особливостей проведення досліджень в стоматології.

Вміти застосовувати знання в практичних ситуаціях

- Вміти аргументувати інформацію для прийняття рішень, нести відповідальність за них у стандартних і нестандартних професійних ситуаціях;
- Дотримуватися принципів деонтології та етики у професійній діяльності лікаря стоматолога;
- Формувати повагу до життя та гідності здорової і хворої людини, дитини, інтереси людини завжди повинні враховуватися та цінуватися, ставитися вище від інтересів науки;
- Дотримуватися норм етичної комунікації у професійній взаємодії з колегами, керівництвом, ефективно працювати у команді;
- Аналізувати інформацію, отриману в результаті наукових досліджень, узагальнювати, систематизувати й використовувати її у професійній діяльності;
- Ідентифікувати та аналізувати конфліктні та ситуації, що виникають на стику медицини, біології, філософії та юриспруденції, та визначати конкретні шляхи їхнього розв'язання.

Відповідність визначення стандартом результатів навчання та компетентностей

Результат навчання	Код програмного результату навчання	Код компетентності
Встановлювати діагноз невідкладних станів за будь-яких обставин (вдома, на вулиці, у лікувальній установі), в умовах надзвичайної ситуації, воєнного стану, нестачі інформації та обмеженого часу (за списком 4)	ПРН - 5	ЗК -1, ЗК -2, ЗК - 3, ЗК - 4, ЗК - 6, ЗК - 7, ЗК - 8, ФК-1, ФК -2, ФК -3, ФК -11
Визначати тактику надання екстреної медичної допомоги, використовуючи рекомендовані алгоритми, за будь-яких обставин на підставі діагнозу невідкладного стану в умовах обмеженого часу (за списком 4).	ПРН - 13	ЗК -1, ЗК -2, ЗК - 3, ЗК - 6, ЗК -7 ФК -1, ФК - 2, ФК-3, ФК - 11, ФК - 18
Аналізувати та оцінювати державну, соціальну та медичну інформацію з використанням стандартних підходів та комп'ютерних інформаційних технологій	ПРН-14	ЗК -1, ЗК -2, ЗК - 3, ЗК - 6, ЗК -7, ЗК - 8, ЗК-9 ФК -1, ФК - 2, ФК -3, ФК - 14, ФК - 15
Оцінювати вплив навколишнього середовища на стан здоров'я населення в умовах медичного закладу за стандартними методиками.	ПРН - 15	ЗК -1, ЗК -2, ЗК - 3, ЗК - 6, ЗК -7, ЗК - 8, ЗК-9 ФК -1, ФК - 2, ФК -3, ФК - 11, ФК - 13, ФК -17
Формувати цілі та визначати структуру особистої діяльності на підставі результату аналізу певних суспільних	ПРН - 16	ЗК -1, ЗК -6, ЗК -7, ЗК - 8, ЗК - 10, ЗК -11, ЗК -12 ФК - 1, ФК -13

та особистих потреб.		
Дотримуватися здорового способу життя, користуватися прийомами саморегуляції та самоконтролю	ПРН - 17	ЗК – 2, ЗК -3, ФК - 13
Усвідомлювати та керуватися у своїй діяльності громадянськими правами, свободами та обов'язками, підвищувати загальноосвітній культурний рівень	ПРН -18	ЗК-1, ЗК-2, ЗК - 3 ФК – 3, ФК -15
Дотримуватися вимог етики, біоетики та деонтології у своїй фаховій діяльності.	ПРН - 19	ЗК – 1, ЗК -2, ЗК -4, ЗК -6, ФК -15, ФК -17
Організувати необхідний рівень індивідуальної безпеки (власної та осіб, про яких піклується) у разі виникнення типових небезпечних ситуацій в індивідуальному полі діяльності	ПНР - 20	ЗК-1, ЗК-2, ЗК - 3 ФК -3, ФК -11, ФК – 13, ФК - 18
Виконувати маніпуляції надання екстреної медичної допомоги, використовуючи стандартні схеми, за будь-яких обставин на підставі діагнозу невідкладного стану (за списком 4) в умовах обмеженого часу (за списками 6, 7)	ПРН - 23	ФК -11, ФК - 18

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 60 годин, 2.0 кредит ECTS
Програма вибіркової дисципліни «Етичні проблеми в медицині» складається з 1 змістового розділу.

Етичні проблеми в медицині

Змістовий розділ 1. Етичні проблеми в медицині

Тема 1. Поняття етики як самостійної науки, Специфіка професійної етики та моралі

Тема 2. Медична етика. Лікарська етика. Принципи міжнародної класифікації функціонування, обмеження життєдіяльності та здоров'я, доказової реабілітації, забезпечення прав людини в психіатрії.

Тема 3. Основи деонтології. Деонтологічні принципи діяльності лікаря стоматолога

Тема 4. Основні біоетичні проблеми сучасної медицини. Біоетичні проблеми в стоматології;

Тема 5. Принципи моралі медпрацівників. Етика медичного колективу

Тема 6. Лікарські помилки, їх види. Вплив лікарської помилки на здоров'я та якість життя пацієнта. Правова відповідальність лікаря

Тема 7. Особливості комунікації в медичному середовищі. Принципи комунікації з дорослими, дітьми та їх родичами лікарем стоматологом. Послуга раннього втручання.

Тема 8. Конфлікти в медичному середовищі.

Тема 9. Актуальні проблеми сучасної медичної етики

Тема 10. Морально-правові та етичні аспекти проведення клінічних наукових досліджень.
Принципи наукової доброчесності

3. Структура навчальної дисципліни

Назви тем	Кількість годин			
	усього	л	п	сам.р.
Етичні проблеми в медицині				
Поняття етики як самостійної науки, Специфіка професійної етики та моралі	6	-	2	4
Медична етика. Лікарська етика. Принципи міжнародної класифікації функціонування, обмеження життєдіяльності та здоров'я, доказової реабілітації, забезпечення прав людини в психіатрії.	6	-	2	4
Основи деонтології. Деонтологічні принципи діяльності лікаря стоматолога	6	-	2	4
Основні біоетичні проблеми сучасної медицини. Біоетичні проблеми в стоматології	6	-	2	4
Принципи моралі медпрацівників. Етика медичного колективу	6	-	2	4
Лікарські помилки, їх види. Вплив лікарської помилки на здоров'я та якість життя пацієнта. Правова відповідальність лікаря	6	-	2	4
Особливості комунікації в медичному середовищі. Принципи комунікації з дорослими, дітьми та їх родичами лікарем стоматологом.	6	-	2	4
Конфлікти в медичному середовищі	6	-	2	4
Актуальні проблеми сучасної медичної етики	6	-	2	4
Морально-правові та етичні аспекти проведення клінічних наукових досліджень. Принципи наукової доброчесності	6	-	2	4
Усього	60	-	20	40

4. Тематичний план лекцій

Згідно наказу 1009-з від 16.03.23р. навчальним планом лекції не передбачені

5. Тематичний план практичних занять

№ п/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Поняття етики як самостійної науки, Специфіка професійної етики та моралі	2
2.	Медична етика. Лікарська етика	2

3.	Основи деонтології. Деонтологічні принципи діяльності лікаря стоматолога	2
4.	Основні біоетичні проблеми сучасної медицини. Біоетичні проблеми в стоматології	2
5.	Принципи моралі медпрацівників. Етика медичного колективу	2
6.	Лікарські помилки, їх види. Вплив лікарської помилки на здоров'я та якість життя пацієнта. Правова відповідальність лікаря	2
7.	Особливості комунікації в медичному середовищі. Принципи комунікації з дорослими , дітьми та їх родичами лікарем стоматологом.	2
8.	Конфлікти в медичному середовищі	2
9.	Актуальні проблеми сучасної медичної етики	2
10.	Морально-правові та етичні аспекти проведення клінічних наукових досліджень. Принципи наукової доброчесності	2
	Разом:	20

6. Тематичний план самостійної роботи

№ п/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Поняття етики як самостійної науки, Специфіка професійної етики та моралі	4
2.	Медична етика. Лікарська етика	4
3.	Основи деонтології. Деонтологічні принципи діяльності лікаря стоматолога	4
4.	Основні біоетичні проблеми сучасної медицини. Біоетичні проблеми в стоматології	4
5.	Принципи моралі медпрацівників. Етика медичного колективу	4
6.	Лікарські помилки, їх види. Вплив лікарської помилки на здоров'я та якість життя пацієнта. Правова відповідальність лікаря	4
7.	Особливості комунікації в медичному середовищі. Принципи комунікації з дорослими , дітьми та їх родичами лікарем стоматологом.	4
8.	Конфлікти в медичному середовищі	4
9.	Актуальні проблеми сучасної медичної етики	4
10.	Морально-правові та етичні аспекти проведення клінічних наукових досліджень. Принципи наукової доброчесності	4
	Разом:	40

7. Індивідуальні завдання

Непередбачено навчальним планом

8. Методи навчання

У процесі викладання дисципліни застосовуються різні методи навчання:

- За домінуючими засобами навчання: вербальні, наочні;
- В залежності від основних дидактичних завдань: отримання нових знань, формування вмінь та навичок, перевірки й оцінки знань, а також:
- усне обговорення питань теми із залученням більшої частини студентів групи;
- бліц-опитування;
- дискусії з проблемних ситуацій;
- реферативні виступи;
- тестування в письмовій формі;
- виконання письмових завдань тощо.

Результат самостійної позааудиторної роботи студента відтворюється у формі представлення стендових доповідей, презентацій або захисту реферативних робіт.

9. Методи контролю

Методи і форми контролю та оцінювання успішності студентів з дисципліни здійснюється за допомогою стандартизованих методів контролю: тестування, структуровані письмові роботи, робота з медичною документацією, контроль практичних навичок. Методи контролю містять – поточний контроль на практичному занятті (за допомогою 10-ти тестових завдань), за правильну відповідь на 9-10 тестів студент отримує оцінку «відмінно», 8-7 тестів – «добре», 6-5 тестів – «задовільно», 4 -0 тестів – «незадовільно».

Оцінка теоретичних знань здійснюється шляхом усної чи письмової відповіді, оцінка практичних навичок у клінічному відділенні за стандартизованою шкалою виконання практичних навичок, розв'язання ситуаційних задач. Оцінка правильності розв'язання ситуаційних задач здійснюється за шкалою від 0 до 12 балів, де 10-12 балів – «відмінно», 7-9 балів – «добре», 4-6 балів – «задовільно» та менше 4 – «незадовільно».

Самостійну роботу студент виконує після завершення аудиторної частини заняття. Підсумковим контролем засвоєння дисципліни є екзамен.

10. ВИДИ КОНТРОЛЮ

Поточний контроль

Завданням поточного контролю є перевірка рівня підготовленості студента до виконання конкретної роботи: засвоєння відповідного навчального матеріалу, набуття знань та сформованості навичок вирішення конкретних питань та ситуацій, умінь самостійно опрацьовувати тексти, здатності осмислювати сутність змісту матеріалу заняття, сформованості вмінь виконувати необхідні практичні навички і маніпуляції, публічно чи письмово обґрунтовувати власну точку зору, уміння працювати в команді, здатність нести відповідальність за надані рекомендації та прийняті рішення тощо. Поточний контроль здійснюється на основі комплексного оцінювання діяльності студента та набутих ним компетентностей (знання, уміння, навички тощо), що включає контроль вхідного рівня знань, якість виконання практичної роботи, рівень теоретичної підготовки та результати вихідного контролю рівня знань. Форми проведення поточного контролю визначаються кафедрою і відображаються у навчальній програмі відповідної дисципліни.

Оцінювання поточної навчальної діяльності

Поточний контроль здійснюється під час проведення навчальних занять за 4-бальною шкалою, при цьому враховуються всі види робіт, передбачені програмою. Студент отримує традиційну оцінку з кожної теми, яка конвертується у бали. Видами поточного контролю є: тестові завдання, типові ситуаційні задачі, структуровані письмові відповіді, оцінка практичних навичок.

Методи контролю(до методів контролю)

Теоретичних знань:

- тестування письмове та комп'ютерне (MISA),
- індивідуальне опитування, співбесіда,
- структуровані за змістом письмові роботи.

Практичних навичок та умінь:

- контроль виконання стандартизованих за методикою проведення практичних навичок, передбачених планом практичної підготовки студента з дисципліни;
- надання допомоги при невідкладних станах у дітей.

10. Форма підсумкового контролю успішності навчання

Формою підсумкового контролю успішності навчання з дисципліни є залік, який виставляється за результатами поточного контролю на підставі результатів поточного навчання відповідно програми з дисципліни і не передбачає окремого навчального заняття для приймання заліку. На останньому тематичному навчальному занятті після закінчення обговорення теми заняття викладач навчальної групи оголошує суму балів студента за результатами поточного контролю і за виконання самостійних робіт. Результат заліку відображається як «зараховано» або «не зараховано». Для зарахування студент має отримати за поточну навчальну діяльність 120 балів.

Критерії оцінювання

Оцінка 5 («відмінно») – студент бездоганно засвоїв теоретичний матеріал, демонструє глибокі та всебічні знання теми, аналізує наукові джерела, критично мислить, вміє імплементувати теоретичні знання у практичну діяльність.

Оцінка 4 («добре») – студент добре засвоїв теоретичний матеріал, володіє основними аспектами з першоджерел та рекомендованої літератури, аргументовано викладає вивчений матеріал, добре володіє практичними навичками, проте може допускатися певних неточностей та похибок.

Оцінка 3 («задовільно») – студент базово опанував навчальний матеріал, орієнтується у першоджерелах та рекомендованій літературі, проте, допускається значних помилок у теоретичних знаннях та виконанні практичних навичок.

Оцінка 2 («незадовільно») – студент не опанував теоретичний матеріал, не вміє виконувати практичних навичок, не орієнтується в навчальній літературі.

Мінімальна кількість балів, яку може набрати студент за поточну навчальну діяльність для отримання заліку становить 120 балів, максимальна кількість балів, яку повинен набрати студент за поточну навчальну діяльність для отримання заліку становить 200 балів.

12. Схема нарахування та розподіл балів, які отримують студенти:

Максимальна кількість балів, яку може набрати студент за поточну навчальну діяльність для отримання заліку становить 200 балів.

Мінімальна кількість балів, яку повинен набрати студент за поточну навчальну діяльність для отримання заліку становить 120 балів.

Під час оцінювання враховуються бали, які студент отримав під час проведення навчальних занять за 4-бальною шкалою, при цьому враховуються всі види робіт, передбачені програмою. Студент отримує традиційну оцінку з кожної теми, яка конвертується у бали. Розрахунок кількості балів проводиться на підставі отриманих студентом оцінок за традиційною шкалою під час вивчення дисципліни впродовж семестру шляхом обчислення середнього арифметичного (СА), округленого до двох знаків після коми. Отримана величина конвертується у бали за багатобальною шкалою таким чином:

$$x = \frac{CA \times 200}{5}$$

Перерахунок середньої оцінки за поточну діяльність у багатобальну шкалу для дисциплін, що завершуються заліком

4-бальна шкала	200- бальна	4-бальна шкала	200- бальна	4-бальна шкала	200- бальна	4-бальна шкала	200- бальна
-------------------	----------------	-------------------	----------------	-------------------	----------------	-------------------	----------------

	шкала		шкала		шкала		шкала
5	200	4.45	178	3.92	157	3.37	135
4.97	199	4.42	177	3.89	156	3.35	134
4.95	198	4.4	176	3.87	155	3.32	133
4.92	197	4.37	175	3.84	154	3.3	132
4.9	196	4.35	174	3.82	153	3.27	131
4.87	195	4.32	173	3.79	152	3.25	130
4.85	194	4.3	172	3.77	151	3.22	129
4.82	193	4.27	171	3.74	150	3.2	128
4.8	192	4.24	170	3.72	149	3.17	127
4.77	191	4.22	169	3.7	148	3.15	126
4.75	190	4.19	168	3.67	147	3.12	125
4.72	189	4.17	167	3.65	146	3.1	124
4.7	188	4.14	166	3.62	145	3.07	123
4.67	187	4.12	165	3.57	143	3.02	121
4.65	186	4.09	164	3.55	142	3	120
4.62	185	4.07	163	3.52	141	Менше 3	Недостатньо
4.6	184	4.04	162	3.5	140		
4.57	183	4.02	161	3.47	139		
4.52	181	3.99	160	3.45	138		
4.5	180	3.97	159	3.42	137		
4.47	179	3.94	158	3.4	136		

Самостійна робота студентів оцінюється під час поточного контролю теми на відповідному занятті. Засвоєння тем, які виносяться лише на самостійну роботу контролюється при підсумковому контролі.

Бали з дисципліни незалежно конвертуються як в шкалу ECTS, так і в 4-бальну (національну) шкалу. Бали шкали ECTS у 4-бальну шкалу не конвертуються і навпаки.

Бали студентів, які навчаються за однією спеціальністю, з урахуванням кількості балів, набраних з дисципліни ранжуються за шкалою ECTS таким чином:

Оцінка ECTS	Статистичний показник
A	Найкращі 10 % студентів
B	Наступні 25 % студентів
C	Наступні 30 % студентів
D	Наступні 25 % студентів
E	Останні 10 % студентів

Ранжування з присвоєнням оцінок „А”, „В”, „С”, „D”, „Е” проводиться для студентів даного курсу, які навчаються за однією спеціальністю і успішно завершили вивчення дисципліни. Студенти, які одержали оцінки FX, F («2») не вносяться до списку студентів, що ранжуються. Студенти з оцінкою FX після перескладання автоматично отримують бал „Е”. Бали з дисципліни для студентів, які успішно виконали програму, конвертуються у традиційну 4-ри бальну шкалу за абсолютними критеріями, які наведено нижче у таблиці:

Бали з дисципліни	Оцінка за 4-ри бальною шкалою
Від 170 до 200 балів	5

Від 140 до 169 балів	4
Від 139 балів до мінімальної кількості балів, яку повинен набрати студент	3
Нижче мінімальної кількості балів, яку повинен набрати студент	2

Оцінка ECTS у традиційну шкалу не конвертується, оскільки шкала ECTS та чотирибальна шкала незалежні. Об'єктивність оцінювання навчальної діяльності студентів перевіряється статистичними методами (коефіцієнт кореляції між оцінкою ECTS та оцінкою за національною шкалою)

13. Методичне забезпечення

1. Плани практичних занять та конкретні цілі
2. Конспект лекцій
2. Завдання для самостійної роботи студентів
3. Питання та завдання для поточного контролю знань і вмінь студентів, ситуаційні задачі
4. Перелік практичних навичок, що підлягають обов'язковій перевірці

14. Рекомендована література

Основна

1. Основи біоетики та біобезпеки: підручник (ВНЗ III—IV р. а.) / О.М. Ковальова, В.М. Лісовий, Т.М. Амбросова та ін. — 2-е вид., випр. — К, 2017. — 392 с.
2. Білоконь С.В. Основи біоетики та біобезпеки: навчальний посібник / — Одеса : Одеський національний університет імені І. І. Мечникова, 2017. — 155 с.
3. Загальна психологія, Т.В. Дуткевич — Україна, 2019
4. Основи загальної та медичної психології у вищій школі / Навч. посіб. / за ред. Р.І. Білобровки — 2018. — 286 с.
5. Засєкіна Л.В., Пастрик Т.В. Основи психології та міжособового спілкування. — Медицина, 2018. — 216 с.
6. Медична психологія, С.Д. Максименко, Я.В. Цехмістер — Україна, 2018
7. Медична психологія, Г.Я. Пилягіна - 2020 - Україна
8. Основи загальної і медичної психології, психічного здоров'я та міжособового спілкування: - підручник — І.Я. Губенко, О.С. Карнацька, О.Т. Шевченко. — 3-є видання. 2020
9. Кінг Л. Як розмовляти будь з ким, будь-коли і будь-де. Секрети успішного спілкування / Л. Кінг, Б. Гілберт. — 2019: Моноліт-Bizz, 204.
10. Зарицька В.В. Психологія конфлікту. Навчальний посібник. — Видавництво Гельветика, 2019. — 320 с.
11. Лазуренко О.О. Психологія емоцій. — Видавництво «КнигаПлюс», 2018. — 264 с.
12. Roehner J., Shulz A. Psychology of communication. Springer Nature Switzerland. — 2021. — 128 p.
13. Covey C., Manson D. **Communication Psychology: A 4 In 1 Books Collection, Learn How to Communicate Intelligently and Become More Relevant and Persuasive In Your Communication with Emotional Intelligence.** — Ind. Publ. — 2019 — 253 p.

Додаткова

1. Психологія особистісного ставлення майбутнього лікаря, М. Філоненко — Україна, 2019
2. Біологія поведінки, Роберт Сапольскі, 2021
3. Основи клінічної психології. Г.М. Закалик, О.В. Войцеховська, Н.М. Шувар- Львівська політехніка, 2021
4. Поліщук В.М. Психологія сім'ї. Підручник. — Університетська книга, 2021. — 248 с.

Інформаційні ресурси

1. <https://prometheus.org.ua>
2. <https://mh4u.in.ua>
3. <https://psylib.kiev.ua>
4. <https://ipz.org.ua>
5. <https://oxfordhandbooks.com>
6. <https://efpa.eu>